

Asia: STM110:00/2015 & VN/27805/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi biopankkilaiksi sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

STM:n luonnos HE uudeksi biopankkilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Terveystalon Biopankin lausunto

Suomen Terveystalon Biopankki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitystä uudeksi biopankkilaiksi.

Hallituksen esitys uudeksi biopankkilaiksi sisältää alustuksen, jonka mukaan esitys tukee ihmisperäisten näytteiden tutkimuskäyttöä ja edistää näytteiden käsittelyn avoimuutta sekä turvaa näytteenantajan yksityisyyden suojaa ja itsemääräämisoikeutta näytteitä käsiteltäessä.

Hallituksen esitykseen perehtyessä käy kuitenkin selväksi, että lakiesitys vaikeuttaa biopankkisuostumuksen antamisprosessia tavalla, joka ei ole tietosuojalainsäädännön eikä logiikan mukaista. Osasiin pilkottu selvitys- ja suostumusprosessi lopettaa uusien suostumusten kertymisen. Biopankkien asiantuntemusta, itsesäätelyä ja omaisuuden suojaa rikotaan siirtämällä biopankkinäytteiden luovutuksia koskevat päätökset biopankin ulkopuolelle. Lisäksi esitys heikentää biopankkien taloudellisia asemaa vaatimalla aikaa vieviä ja maksullisia viranomaispäätöksiä, samalla kun esitys rajoittaa voimakkaasti biopankkien mahdollisuuksia laskuttaa edes todelliset näytteisiin liittyvät kulut luovuttamisen yhteydessä. Kokonaisuudessaan lakiluonnos on biopankkitoimintaa voimakkaasti tukahduttavaa.

Suomen Terveystalon Biopankki esittää, että lakiluonnos palautetaan kokonaisuudessaan uuteen valmisteluun.

Pykäläkohtaiset kommentit alla.

3 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

Pykälässä säädetään, että julkisuuslakia sovelletaan myös biopankkitoiminnan harjoittajaan, joka ei ole julkisuuslain 4 §:n mukainen viranomaisena. Tämän kohdan merkitys biopankkitoiminnalle ei ole kovin suuri yksityisen toimijan kannalta, joskin on mahdollista, että tämä aiheuttaa haasteita elinkeinon vapaan harjoittamisen kannalta.

Viittaus toisilakiin ja sen perusteella tietolupaviranomaisen kykyyn hallita ja päättää biopankin säilytyksessä olevien näytteiden ja niihin liittyvien tietojen käsittelyyn ja luovutukseen liittyviä asioita on absurdi, sillä tietolupaviranomaiselle ei ainakaan lakiesityksen perusteella toimiteta ajantasaista tietoa biopankkien näytteistä. Lisäksi tässä on selvä ristiriita omaisuudensuojan kanssa.

Viittaus julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa määriteltyihin tietosuojaa-asioihin ei sinänsä näytä olevan biopankkitoiminnan kannalta ongelma, kunhan tietojen luovutuksesta saa päättää biopankki, eikä tietolupaviranomaisena.

Viittaus genomikeskuksesta ja genomitietojen käsittelyn edellytyksistä annettavasta laista on kummallinen, sillä kyseistä lakia ei vielä ole hyväksytty. Viittauksen vaikutuksia on mahdotonta arvioida, joten se tulee poistaa.

Johtopäätökset: 3 § on epäselvä ja sitä on tarkennettava, eikä siihen tule sisällyttää vielä hyväksymättömiä lakeja.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Pykälän vaikutuksia biopankkitoiminnalle on mahdotonta arvioida, koska siinä viitataan lakiin, jota ei ole olemassa.

Ehdotus: Säännös on poistettava ja toimittava nykyisen lain mukaisesti.

6 § Biopankkitoimintaa koskevat vaatimukset ja päätöksenteko

Kuudennen pykälän mukaan biopankissa säilytettävät näytteet ja niihin liittyvät tiedot tulee säilyttää tiloissa ja laitteissa tai palvelimilla, jotka sijaitsevat Suomessa. Näytteiden säilyttämisen osalta asialla ei ole juurikaan merkitystä, koska tämä on tavanomainen käytäntö. Vaatimus tietojen säilyttämisestä Suomen rajojen sisäpuolella sijaitsevalla palvelimella on erikoinen, sillä alan palveluntarjoajia on rajallinen määrä. Lisäksi tietojen tallennuksen hajauttaminen on tietojen säilymisen kannalta tarpeellinen varotoimi. Hallituksen esityksen mukaan tietosuoja ei ole tässä asiassa puheena oleva sääntelyperusta. Näkemyksemme mukaan tietosuoja-asetus tulee huomioida ja mahdollistaa tiedon käsittely myös muissa EU ja ETA-maissa ja mahdollistaa tietojen vapaa liikkuvuus EU oikeuden perustavien periaatteiden mukaisesti. EU:n tietosuoja-asetus takaa henkilötietojen suojan korkean tason kaikkien jäsenmaiden kesken. Näin ollen on kyseenalaista lähteä olettamasta, että luottamus heikkenisi, jos tietoja siirretään Suomen ulkopuolelle EU:n sisällä.

Johtopäätökset: Säännös voi johtaa kilpailun rajoittamiseen ja tietopalveluiden hintojen nousuun.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Aiheuttaa kustannusten nousua ja voimistaa 34 § ja 48 § säädettyjen laskutuksen sekä näytteiden ja tietojen luovutuksen rajoitusten merkitystä biopankin rahoitukselle.

Ehdotus: Säännös poistetaan.

10 § Suostumus

HE:n mukaan suostumuksesta tulisi ilmetä, ettei suostumusta ole annettu sosiaali- tai terveydenhuollon asiakaspalvelutilanteessa.

Ehdotuksella tuskin on tarkoitus määrätä, ettei suostumusta voida antaa asioinnin yhteydessä.

Johtopäätökset: Jokainen yhteydenotto ja asiointi terveydenhuollon palveluntarjoajalla voi lähtökohtaisesti olla asiakaspalvelutilanne. Säännös on käytännön elämälle vieras ja epälooginen.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Hankaloittaa suostumusten keräämistä voimakkaasti.

Ehdotus: Poistetaan säännös.

10 - 14 § Ennen suostumusta annettava selvitys

Kyseisissä pykälissä säädetään suostumusprosessista, joka on esityksessä pilkottu osiin. Ensimmäiseksi pitää antaa selvitys sekä kirjallisena että suullisena. Esityksestä ei käy ilmi, voiko kirjallinen selvitys olla sähköinen, tai riittäkö suulliseksi selvitykseksi mahdollisuus ottaa yhteyttä biopankkiin. Selvityksen antamisen yhteydessä pitäisi kertoa, minkälainen näyte otetaan ja milloin. Tässä kummastuttaa näytteenoton aikatauluttaminen, vaikka tässä vaiheessa ei suostumusta edes ole annettu eikä otettu vastaan. Parempi sanamuoto olisi ”missä yhteydessä”. Lisäksi on täysin epäselvää, miten selvityksen antaminen dokumentoidaan. Onko mahdollista, että tulevassa Kanta-järjestelmään perustettavassa luvanhallintaosiossa voi antaa luvan ilman kirjallista ja suullista selvitystä?

Eriyisen ristiriitainen vaatimus on se, että selvityksen antamisen yhteydessä ei saisi antaa suostumusta. Esityksessä ei ole kantaa selvityksen antamisen ja suostumuksen antamisen aikaväliin. Vaikka HE:n mukaan käsittelyperusteena ei ole tietosuojasetuksen 7 artiklan mukainen suostumus, suostumuksen peruseriaatteiden tulisi soveltua samalla tavoin myös tässä yhteydessä. Pätevän suostumuksen edellytyksiin kuuluu, että rekisteröidyllä on käytettävissään tarvittavat tiedot suostumusta pyydettyä. Näin ollen ehdotettu kaksivaiheinen suostumuksenantoprosessi on ristiriidassa em. tietosuojalainsäädännön periaatteen kanssa.

Voidakseen tehdä tietoisin päätöksen suostumuksen antamisesta, on nähdäksemme erittäin keskeistä, että suostumuksen kannalta olennaiset tiedot ovat saatavilla siinä tilanteessa, kun suostumus tosiasiallisesti annetaan. Ei ole kohtuullista olettaa, että suostumuksen antaja säilyttää/muistaa aiemmin saamansa tiedot. On merkittävästi todennäköisempää, että suostumuksen antaja ymmärtää mihin on antamassa suostumusta, kun relevantit tiedot annetaan suostumusta pyydettyä.

Koko suostumusprosessi sekä suostumuksen antamisen merkitys joutuu kyseenalaiseksi esityksen 34 § vuoksi, sillä siinä säädetään, että näytteiden ja tietojen luovutus biopankkitutkimusta varten edellyttää toisilain mukaista kirjallista hakemusta Tietolupaviranomaiselle. Tämä muodostaa ajallisen viiveen ja aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia, sekä on päällekkäinen menettely suostumuksen kanssa.

Johtopäätökset: Esitys on kyseisten pykäliden osalta erityisen sekava ja sisältää suostumusprosessin osalta epäjatkuvuuskohtia. Lisäksi esitys luo ylimääräisiä kustannuksia ja hidasteita

biopankkitutkimukselle. Esitys on näiltä osin biopankkitoimintaa tukahduttava, ei hallitusohjelman mukaisesti tieteellistä tutkimusta edistävä.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Suostumusten kertyminen lakkaa käytännössä kokonaan. Kansainvälinen kilpailukyky kärsii voimakkaasti tutkimusprosessin hidastumisen ja tarpeettomien lisäkustannusten vuoksi.

Ehdotus: Pykälien 10-14 ja 34 sijaan sovelletaan nykyisen biopankkilakia.

15 §

Momentin mukaan eettisen toimikunnan pitäisi arvioida näytekeräysten eettisyys tutkimuslain mukaisesti. Lisäksi, jos biopankin tutkimusalueessa tapahtuu muutoksia, näytekeräys pitää alistaa eettiselle toimikunnalle. Tutkimusalueet pitää ilmoittaa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuskeskukselle. Näytteiden keräämisen aloittamisen ja olennaisen muutoksen toteuttamisen edellytyksenä on eettisen toimikunnan myönteinen lausunto suunnitellusta näytekeräyksestä ja, että sitä koskeva tieto on sisällytetty biopankkirekisteriin.

Vaatimus tarkoittaa näytekeräysten muuttumista hankekohtaisiksi, eikä huomioi biopankkitoiminnan olennaista luonnetta, jossa näytteiden monipuolinen tutkiminen useissa eri hankkeissa rikastaa tietomassan arvoa tieteelle. Näytteiden keräyslupan alistaminen eettisen toimikunnan päätökselle, ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuskeskuksen tekemälle kirjaukselle biopankkirekisteriin, on yksinkertaisesti pelkkää byrokratiaa ja hidastaa tutkimushakkeiden aloittamista.

Johtopäätös: Pykälä ei lainkaan ota huomioon biopankkitoiminnan olennaisinta sisältöä, eli näytteiden monipuolista tutkimista useissa eri tutkimushankkeissa, ja sitä kautta tapahtuvaa tietosisällön tieteellisen arvon kasvua. Pykälä pyrkii siirtämään biopankkitutkimusta kliinisen tutkimuksen suuntaan, vaikka biopankkitutkimukseen ei liity interventiota.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Pykälä hidastaa biopankkitutkimusta ja erityisesti näytteisiin liittyvän tiedon kertymistä useammasta tutkimuksesta. Täten näytekokelman tieteellinen arvo vähenee. Lisäksi säännös luo uusia kustannuksia.

Ehdotus: Sovelletaan voimassa olevaa biopankkilakia.

Pykälän mukaan näytteet ja niihin liittyvät tiedot on siirrettävä biopankkiin ennen niiden käyttöä biopankkitutkimuksessa. Jos näytteet on kerätty osana yksittäistä tutkimusta, näytteisiin liittyvät tiedot on siirrettävä biopankkiin viimeistään tutkimuksen päätyttyä.

Säädös on alkuosaltaan itsestäänselvyys, sillä tutkimusta ei voi tehdä, jos näytettä ei ole biopankissa. Tässä ehkä viitataan kliinisten näytteiden siirtämiseen esimerkiksi sairaalasta biopankkiin, mutta tämä on tulkittavissa siten, että päätösvalta näytteiden vastaanottamiseen ei olisi biopankilla. Biopankeilla on yleensä tiettyjä tutkimusalueita, jotka pitää tämän HE:n mukaan ilmoittaa Fimealle. Ulkopuolisen tahon tekemä ”päätös” siirtää näytteitä biopankkiin tuo ylimääräisiä kustannuksia biopankille, ja siirrettävät näytteet eivät ehkä edes edusta biopankin tutkimusaluetta. Viimeksi mainitussa tapauksessa biopankin pitäisi hyväksyttää uusi tutkimusalue eettisessä toimikunnassa ja kirjauttaa asia Fimean ylläpitämään biopankkirekisteriin.

Loppuosassa ei ole otettu huomioon biopankkitoiminnan olennaista piirrettä, eli näytteiden tutkimisesta saatava tieto yhdistetään kliiniseen tietoon, joten tiedot on yhdistetty jo tutkimuksen kestäessä.

Johtopäätös: Säännös näyttää vievän biopankilta määräysoikeuden näytteiden vastaanottamisen osalta (ja 34 § luovuttamisen osalta), sekä tuo potentiaalisesti ylimääräisiä kuluja biopankille. Tässä on myös ristiriitaa 15 § kanssa, jonka mukaan uusi näytekeräys pitää alistaa eettiselle toimikunnalle, sekä ilmoittaa Fimeaan. Säännöksessä ei määritellä maksajaa suoraan, mutta näyttää siltä, että maksaja on biopankki.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Saattaa aiheuttaa suuria kuluja sekä turhaa työtä biopankille.

Ehdotus: Säännös poistetaan biopankkitoiminnalle haitallisena.

31 § Oikeus käsitellä tietoja saatavuustiedon antamiseksi

Näytteisiin ja niihin liittyvien tietojen yhdistäminen toisiinsa on välttämätöntä saatavuustiedon antamiseksi biopankkitutkimusta tekeväille taholle ennen luovutuspyyntöä. Riippuen näytteiden ja niihin liittyvien kliinisten tietojen erilaisista yhdistelmistä, saatavuustietoon liittyvä valmistelutyö voi olla hyvinkin vaativaa ja aikaa vievää. Tämä kustannus tulee voida laskuttaa.

Johtopäätös: Saatavuustiedon kannalta välttämätön säännös.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Mahdollistava säännös, joskin selvitystyön kustannukset on voitava laskuttaa näyte- ja tietoluovutuksen yhteydessä.

Ehdotus: Pykälään lisättävä mahdollisuus laskuttaa selvitystyön kustannukset.

33 § Näytteiden ja tietojen luovuttamisen periaatteet

Tässä kohdassa ei huomioida sitä, että näytteet ovat fyysisiä, jolloin päätös niiden luovuttamisesta tulee aina olla biopankilla. Tähän liittyy paitsi omaisuuden suoja, niin myös näytteiden riittävyys, josta Tietolupaviranomaisella ei voi olla tietoa. Lisäksi säännöksessä viitataan näytteiden käsittelyyn Toisilain 20 §:n mukaisessa tietoturvalisessä käyttöympäristössä, missä puhutaan tietojen, ei fyysisten näytteiden käsittelystä.

Johtopäätös: Omaisuuden suojaan puuttuva säännös. Fyysisten näytteiden käsittelyn ympäristöä ei ole määritelty, eikä sellaista ole tarpeen tehdä, koska näytteet ovat koodattuja ja yleinen toimintatapa turvaa fyysisten näytteiden tietoturvan.

Merkitys biopankkitoiminnan kannalta: Biopankilla tulee olla oikeus päättää omistamiensa näytteiden ja tietojen käytöstä.

Ehdotus: Poistetaan säännös ja sovelletaan nykyistä biopankkilakia.

34 § Näytteiden ja tietojen luovuttaminen ja sen rajoittaminen

Säännöksen mukaan biopankkitutkimukseen tarvitaan eettisen toimikunnan lupa, mikäli tutkimuslaki tai laki kliinisestä tutkimuksesta sellaista vaatii, sekä jokaisessa tapauksessa hakemuksen Tietolupaviranomaiselle. Tutkimuslaki ei vielä ole voimassa, joten asiaa on mahdotonta arvioida siltä kannalta. Pahimmillaan tarvitaan sekä eettisen toimikunnan että Tietolupaviranomaisen luvat, mikä tarkoittaa uusia kustannuksia ja erittäin pitkää lupaprosessia. Lisäksi edellä mainituista luvista huolimatta tarvitaan biopankin ja tutkimuslaitoksen välillä luovutussopimus, jossa sovitaan luovutusprosessin yksityiskohdista.

Säännös rikkoo myös omaisuuden suojaa, sillä biopankki omistaa hallussaan olevat näytteet. Siksi biopankin on saatava itse päättää näytteiden luovutuksesta ja käytöstä.

Pykälässä säädetään myös merkityksellisten analysoitujen tietojen palautuksesta biopankkiin. Analysoitujen tietojen merkityksellisyyttä ei voida arvioida yksittäisen tutkimuksen perusteella. Biopankkitoiminnan olennainen piirre on siinä, että eri tutkimusten analyysituloksia käytettäessä saattaa löytyä uusia yhteyksiä kliinisten sairauksien ja genomidatan välillä. Näin ollen kaikki näytteistä analysoitu tieto on palautettava biopankkiin.

Vaatus tutkimustulosten julkaisemisesta palvelee tiedettä ja on biopankkitoiminnan tavoite.

Johtopäätös: Säännöksen mukainen lupaprosessi kestää nykyisen tilanteen perusteella vähintään 8 kuukautta, eikä Tietolupaviranomaisen ruuhka ei ainakaan helpotu, mikäli esitys biopankkilaiksi tulisi tällaisenaan voimaan. Lisäksi kustannukset kohoavat korkeiksi. Säännös loukkaa omaisuudensuojaa, koska biopankki omistaa näytteet. Kaikki biopankkitutkimuksessa saatavat analyysitulokset on palautettava biopankkiin, koska esimerkiksi yksittäisen geenivariantin merkitys saattaa löytyä jonkin toisen tutkimuksen yhteydessä. Julkaisuvaatimus on kannatettava asia.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Säännös tukahduttaa biopankkitoimintaa aiheuttamalla monivaiheisen ja aikaa vievän lupaprosessin ja nostaa kustannuksia siten, että ainoastaan kansainvälisellä lääketeollisuudella on varaa toteuttaa biopankkitutkimusta. Tutkijalähtöiset tutkimukset loppuvat todennäköisesti kokonaan. Biopankilla tulee olla oikeus saada kaikki analyysitulokset itselleen, koska tulosten merkityksellisyys voi paljastua vasta myöhemmin tehtävien tutkimusten yhteydessä. Tulosten julkaisuvaatimus on ainoa hyväksyttävä kohta.

Ehdotus: Säännös poistetaan ja toimitaan nykyisen lain mukaisesti.

35 § Tutkimusta tekevän velvoitteet

Tutkimusta tekevän veloitteeksi säädetään näytteiden palautus tutkimussuunnitelman keston mukaisen ajan jälkeen. Nykyisillä tutkimusmenetelmillä voidaan toimia siten, että tutkijalle luovutetaan ainoastaan analyysiin tarvittava määrä näytettä, jolloin palautettavaa näytettä ei jää jäljelle. Palautus on turhaa myös siksi, että biopankin laatuvaatimukset eivät salli biopankin ulkopuolella käyneen näytteen ottamista uudelleen säilytettäväksi. Tulosten palauttamisesta ja sen aikataulusta ei säädetä lainkaan. Lisäksi tutkijalla on oikeus siirtää näytteet ja tiedot ulkopuoliselle taholle, mutta kyseisen tahon vaatimuksista ja veloitteista esimerkiksi tietoturvan suhteen ei säädetä mitään.

Johtopäätös: Näytteiden palauttamisesta säättäminen on turhaa. Tärkeämpää olisi säätää kaikkien analyysitulosten palauttamisesta heti tutkimuksen valmistuttua tutkimussuunnitelman mukaisesti. Näytteitä ja tietoja analysoivan kolmannen tahon vaatimuksia ei ole määritetty.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Näytteiden analyysitulokset tulee palauttaa kokonaisuudessaan biopankille tutkimussuunnitelman keston loppuessa. Biopankilla tulee olla oikeus valvoa analysoivan tahon laatua ja toimintaa sopimukseen perustuen.

Ehdotus: Biopankilla tulee olla oikeus tehdä sopimukset tutkijan ja analysoivan tahon kanssa. Sopimuksessa sovitaan mm. analyysitulosten täydellisestä palauttamisesta ja laadun valvonnasta. Nykyinen laki on tässä asiassa selkeämpi.

43 § Kielto siirtää biopankkitoimintaa ulkomaille

Kielto siirtää biopankkitoimintaa osittain ulkomaille on erikoinen, sillä näytteitä ja niihin liittyviä tietoja voidaan siirtää jopa EU-maiden ulkopuolelle analysointia varten. Onko säännös ymmärrettävä siten, että tutkija voi lähettää haltuunsa saamansa näytteet ja tiedot Yhdysvaltoihin, mutta biopankki ei voi lähettää biopankkinäytteitä EU-maahan DNA:n eristämistä tai sekvensointia varten, vaikka kaikki materiaali ja data palautettaisiin Suomeen?

Johtopäätös: Biopankin toimintaa rajoitetaan ankarammin kuin tutkijaa. Kilpailutuksia ei voi tehdä EU:n sisällä.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Biopankkitoimintaan liittyvien toimintojen EU:n sisällä tapahtuva kilpailuttaminen tehdään mahdottomaksi, ja tämä voi johtaa kustannusten kasvuun.

Ehdotus: Säännös poistetaan ja sallitaan EU:n sisäinen vapaa kilpailu ja tiedon siirtäminen.

48 § Maksut

Maksuista säädetään, että eettinen toimikunta perii maksun muualla säädetyn mukaisesti. Tässä pykälässä ei kuitenkaan mainita Tietolupaviranomaisen maksuja, mikä olisi loogista, kun eettisen toimikunnankin maksut mainitaan. Tosiasiassa Tietolupaviranomaisen maksut saattavat olla moninkertaiset eettisen toimikunnan maksuihin verrattuna. Myöskään Fimean maksuista ei mainita mitään.

Säännöksen mukaan näytteiden ja tietojen luovuttamisesta voisi periä maksun, joka vastaa luovuttamiseen liittyviä kuluja. Mikäli ainoastaan luovutukseen suoraan liittyvät kulut saa periä, tämä tarkoittaa sitä, että suomalaisten verorahoilla tuetaan esimerkiksi kansainvälistä lääketieteellisuutta. Näytteiden ottaminen, lähetys, käsittely, säilytys ja hallinnointi sekä näytteisiin liittyvien tietojen tallentaminen ja käsittely jäävät hinnoittelun ulkopuolelle. Myös saatavuuspalveluiden kustannukset jäävät säännöksen mukaisesti laskutuksen ulkopuolelle.

Johtopäätökset: Säännöksessä olevat maksuperusteiden rajoitteet rajoittavat elinkeinonharjoittamisen vapautta sekä vaarantavat biopankkien talouden. Sairaanhoidopiireillä ei ole velvollisuutta kustantaa biopankkien toimintaa, joten niiden rahoitus ja olemassaolo vaarantuu. Nykyinen biopankkilaki mahdollistaa biopankkien oman toiminnan tuovan pääosan rahoituksesta, mikä on parempi vaihtoehto kuin biopankkien kustannusten siirtäminen veronmaksajille. Biopankkien perustamisvaiheessa pidettiin tärkeänä, että biopankki alkaisi toimia tutkimusliiketoiminnan tuotoilla. Nyt tämä romutetaan täysin, kun tulovirtaa rajoitetaan voimakkaasti, ja samalla kohdennetaan biopankille uusia maksuja.

Merkitys biopankkitoiminnalle: Säännös saattaa johtaa joidenkin biopankkien toiminnan lakkauttamiseen. Lisäksi biopankkitoiminnan taloudelliset hyödyt siirtyvät todennäköisesti Suomen ulkopuolelle.

Ehdotus: Liiketaloudellinen hinnoittelu on sallittava nykyisen biopankkilain mukaisesti.

Nissilä Markku
Suomen Terveystalon Biopankki